

Handläggare
Krister Stralström
Telefon: 08-50829758

Till
Kommunstyrelsen

Remiss av Promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2026/840

Sammanfattning av remissen

Klimat- och näringslivsdepartementet har tagit fram en promemoria med förslag till nya regler om energiplanering i kommuner och regioner. Förslagen syftar till att modernisera den nuvarande regleringen och genomföra delar av EU:s omarbetade energieffektivitetsdirektiv. Kommunernas energiplaner föreslås bland annat omfatta behovet av energi och effekt samt förutsättningarna för produktion, distribution och lagring av energi. För större kommuner ska energiplanen även innehålla en värme- och kylplan.

Promemorian innehåller också förslag om att kommuner och regioner ska redovisa planerade energieffektiviseringsåtgärder och rapportera den årliga energianvändningen i verksamheter som bedrivs av offentliga organ. Vidare föreslås att principen om energieffektivitet först ska beaktas vid vissa större investeringar och planer samt vid upphandlingar över tillämpliga tröskelvärden. Upphandlande myndigheter och enheter ska i vissa fall ställa krav på energieffektivitet vid köp av varor, tjänster, byggtreprenader och byggnader samt vid hyra av byggnader och lokaler. Författningarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 mars 2027. Bestämmelserna om offentliggörande av energiplaner och långsiktig planering av energieffektiviseringsåtgärder föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

Beredning

Kommunstyrelsen har remitterat promemorian till bland annat Stockholms Stadshus AB, som i sin tur har remitterat den till AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och Skolfastigheter i

Stockholm AB (SISAB). Samtliga bolag har lämnat synpunkter. Nedan följer koncernledningens samlade bedömning samt en sammanfattande redovisning av bolagens remissvar.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen i promemorians förslag, men framhåller att förslagen behöver utvecklas och att de samlade konsekvenser i nuläget är svåra att överblicka.

En mer sammanhållen energiplanering och tydligare krav på energieffektivitet kan bidra till en tryggare energiförsörjning och en effektivare användning av energi och effekt. Kraven på bland annat planering, datainsamling, rapportering, upphandling och uppföljning kan samtidigt medföra en ökad arbetsbörda och högre kostnader för kommuner, kommunala bolag och leverantörer. Kommunernas faktiska rådighet över energisystemet varierar. I många kommuner ägs energiproduktion och distributionsnät helt eller delvis av externa eller samägda aktörer. I Stockholm äger staden inte elnätet och har, genom sitt 50-procentiga ägande i Stockholm Exergi, inte heller ensam rådighet över den huvudsakliga produktionen och distributionen av fjärrvärme och fjärrkyla. Kommunen kan påverka genom fysisk planering, ägarstyrning, upphandling och samverkan, men kan inte ensam besluta om exempelvis investeringar i nät och produktionsanläggningar. Kraven bör därför utformas så att ansvar och faktisk rådighet hänger samman och så att energiplaneringen kan samordnas med berörda nätägare och energiföretag. Eftersom flera centrala frågor återstår att precisera bör konsekvensanalysen kompletteras och nödvändiga föreskrifter, mallar och vägledningar finnas på plats i god tid före ikraftträdandet.

4.3 Kommunal energiplaner

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att den kommunala energiplanen ska omfatta tillförsel, distribution, lagring och användning av energi samt kommunens behov av energi och effekt, men framhåller att ansvarsfördelningen mellan kommunen och de aktörer som äger energiproduktion och distributionsnät behöver beaktas i den fortsatta utformningen.

Energiplaneringen behöver omfatta både energi och effekt för att ge ett tillräckligt underlag för kommunens långsiktiga planering. I en växande storstad är samspelet mellan elförsörjning, fjärrvärme, fjärrkyla, energilagring och fysisk planering särskilt viktigt. En samlad planering kan också tydliggöra vilka åtgärder som krävs för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter vid störningar i energiförsörjningen.

4.4 En energiplan ska vara aktuell och offentliggöras

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att en aktuell energiplan ska offentliggöras, men anser att det behöver förtydligas hur kravet ska förenas med bestämmelserna om sekretess och säkerhetsskydd.

Öppenhet om kommunens långsiktiga energiplanering är positiv. Planeringen kan samtidigt behöva bygga på uppgifter om energiförsörjning, reservlösningar och samhällsviktiga verksamheter som omfattas av sekretess eller behöver skyddas av säkerhetsskäl. Det bör därför tydligt framgå av kommande föreskrifter och vägledning hur kravet på offentliggörande ska förenas med bestämmelserna om sekretess och säkerhetsskydd samt hur en offentlig version av planen vid behov ska avgränsas.

4.7 Minskad energianvändning i offentlig sektor

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att kommuner och regioner ska rapportera den årliga energianvändningen i verksamheter som bedrivs av offentliga organ, men anser att förslagets avgränsning och formerna för rapporteringen behöver förtydligas.

Promemorian anger att det behöver göras en bedömning från fall till fall av vilka kommunala bolag som är offentliga organ.

Avgränsningen är central eftersom definitionen är snävare än begreppet upphandlande myndighet. Energimyndigheten bör därför i god tid före den första rapporteringen ge tydlig vägledning om vilka kommunala bolag och verksamheter som omfattas.

Rapporteringen bör samordnas med befintlig energi- och miljörapportering inom kommuner och kommunala bolag. Ett enhetligt nationellt format, tydliga definitioner och möjlighet att återanvända redan rapporterade uppgifter minskar risken för dubbelrapportering och onödig administration.

6.3 Skyldigheten att ställa krav på energieffektivitetsprestanda gäller vissa varor, tjänster och byggnader

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att upphandlande myndigheter och enheter i vissa fall ska ställa krav på energieffektivitetsprestanda, men anser att kraven och möjligheterna till undantag behöver utformas så att reglerna kan tillämpas proportionerligt och med hänsyn till tekniska och ekonomiska förutsättningar.

Kraven kan bidra till minskad energianvändning och till att energieffektiva produkter och lösningar får en starkare ställning på marknaden. Regleringen behöver samtidigt vara tydlig när energieffektivitet ska vägas mot livscykelkostnad, klimatpåverkan, cirkularitet, teknisk funktion, försörjningsberedskap och konkurrens. Det gäller särskilt eftersom nuvarande möjligheter till

undantag med hänsyn till bland annat kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet och hållbarhet i vidare bemärkelse föreslås tas bort.

Vid köp och hyra av befintliga byggnader kan kravet på näronnenergiprestanda begränsa utbudet och medföra betydande kostnader. Det bör tydliggöras hur teknisk genomförbarhet ska bedömas för befintliga byggnader och hur undantagen ska tillämpas. Det bör även uttryckligen framgå att kravet vid hyresavtal avser den upphandlande myndigheten eller enheten i egenskap av hyresgäst och inte ett kommunalt bostadsbolags uthyrning i egenskap av hyresvärd.

För byggtreprenader behöver det finnas ett praktiskt användbart sätt att ange och verifiera energiprestandan under projektering, genomförande och uppföljning. Energideklarationen upprättas normalt först när byggnaden är färdig. Det behöver därför klargöras vilket underlag som ska användas i upphandlingen och vad som gäller om den färdiga byggnaden inte når avtalad prestanda. Även kravet på vilka nya varor en tjänsteleverantör får köpa för att utföra en tjänst behöver avgränsas, bland annat i fråga om underleverantörer och uppföljning.

6.4 Beaktande av principen om energieffektivitet först i upphandling

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att principen om energieffektivitet först ska beaktas vid upphandling, men anser att analyskravens omfattning och förhållandet till andra relevanta ekonomiska, tekniska och miljömässiga hänsyn behöver förtydligas. Skyldigheten omfattar upphandlingar över tillämpliga tröskelvärden och gäller även andra varor och tjänster än dem som omfattas av särskilda energiprestandakrav. Det behöver framgå hur omfattande analysen ska vara i förhållande till upphandlingens art, värde och energipåverkan. Analysen bör kunna väga samman energieffektivitet med livscykelkostnad, klimatpåverkan, cirkularitet, teknisk funktion, robusthet och investeringskostnad. Gemensamma analyser från exempelvis en inköpscentral bör kunna återanvändas när förutsättningarna är jämförbara.

6.5 Undantag från skyldigheten att ställa krav på energieffektivitetsprestanda och att tillämpa principen om energieffektivitet först

Koncernledningen konstaterar att energieffektivitetsdirektivet begränsar utrymmet för nationella undantag, men anser att förslaget behöver kompletteras med tydligt stöd för proportionerliga bedömningar. Regeringen bör inom direktivets utrymme säkerställa att kommande föreskrifter och vägledning ger ett tillräckligt stöd för

proportionerliga bedömningar och för situationer där ett energikrav leder till högre totalkostnad, minskad konkurrens eller sämre samlad miljö- och klimatnytta.

6.6 Användning av avtal om energiprestanda

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att upphandlande myndigheter och enheter ska bedöma möjligheten att använda avtal om energiprestanda vid tjänstekontrakt med betydande energianvändning, men anser att tillämpningsområdet samt kraven på bedömning och dokumentation behöver förtydligas. Begreppet tjänster med betydande energianvändning behöver avgränsas närmare. Eftersom skyldigheten gäller oavsett kontraktsvärde bör Energimyndigheten även ange en proportionerlig metod för bedömning och dokumentation. Kravet bör kunna uppfyllas utan omfattande utredningar när energianvändningen är begränsad eller när ett energiprestandaavtal uppenbart inte är lämpligt.

6.8 Uppgiftsskyldighet

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet, men anser att rapporteringens omfattning, format och tidpunkter behöver klargöras i god tid före ikraftträdandet.

En nationell rapporteringsmall och tydliga anvisningar om vilka uppgifter som ska registreras, i vilket format de ska lämnas och hur ofta rapportering ska ske bör finnas tillgängliga i god tid före ikraftträdandet. Uppgifterna behöver annars registreras utan att de upphandlande organisationerna vet vilken dokumentation som senare kommer att begäras. Rapporteringskraven bör så långt möjligt bygga på uppgifter som redan finns i upphandlingssystem och avtalsuppföljning.

8.7 Konsekvenser för upphandlande myndigheter och enheter

Koncernledningen bedömer att promemorian underskattar de administrativa och ekonomiska konsekvenserna för andra upphandlande myndigheter och enheter än statliga myndigheter. För kommunala fastighetsbolag innebär förslagen arbete med behovsanalyser, tekniska bedömningar, kravformulering, verifiering, avtalsuppföljning och rapportering. Leverantörernas kostnader och den möjliga påverkan på konkurrensen behöver också analyseras närmare. Konsekvensanalysen bör därför kompletteras och nödvändiga föreskrifter, mallar och vägledningar bör finnas på plats med tillräcklig framförhållning.

8.11 Konsekvenser för klimatet och miljön

Koncernledningen anser att den samlade klimat- och miljöpåverkan bör få en tydligare plats vid tillämpningen av reglerna. En åtgärd som minskar energianvändningen kan samtidigt orsaka utsläpp genom tillverkning, transport och installation av nya material och produkter. Vid val mellan olika lösningar bör därför energieffektiviseringens nytta kunna bedömas ur ett livscykelperspektiv och tillsammans med möjligheten till återbruk och längre teknisk livslängd.

Underremisser

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Svenska Bostäder är positivt till en moderniserad energiplanering och förbättrad energirapportering. Bolaget anser att klimatnytta och kostnadseffektivitet bör beaktas tydligare när åtgärder väljs. Det bör också förtydligas att reglerna om hyresavtal avser en upphandlande organisation som hyresgäst, inte ett kommunalt bostadsbolag som hyresvärd.

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Familjebostäder tillstyrker att den kommunala energiplanen även ska omfatta lagring av energi och effektanvändning. Bolaget är också positivt till höga energikrav vid nyproduktion men framhåller att nära-nollenergikravet kan vara svårt att uppfylla för befintliga byggnader. Kraven bör därför anpassas till byggnadernas tekniska förutsättningar.

Stockholmsshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholmshem är positivt till energieffektivitetskrav vid upphandling men ser behov av flera förtydliganden. Bolaget efterfrågar vägledning om analysens omfattning och om hur energieffektivitet ska vägas mot livscykelkostnad, klimatpåverkan, cirkularitet och teknisk funktion. Begränsade undantagsmöjligheter kan enligt bolaget leda till högre kostnader, färre anbud och målkonflikter.

Det behövs även tydliga regler för verifiering vid nybyggnation, tjänsteleverantörers inköp, tjänster med betydnande energianvändning och rapportering. Bolaget bedömer att konsekvensanalysen underskattar arbetet och kostnaderna för kommunala bostadsbolag och deras leverantörer.

Micasa Fastigheters remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa Fastigheter är positivt till promemorians inriktning. Bolaget är certifierat enligt ISO 50001 och har redan energihandlingsplaner och energikrav vid inköp. De nya kraven bör samordnas med

befintliga processer för att undvika dubbelrapportering och onödig administration.

Bolaget är positivt till ökad öppenhet men anser att uppgifter om energiförsörjning vid kris eller höjd beredskap behöver skyddas. Höga krav på energiprestanda och renovering kan även medföra betydande kostnader.

SISABs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SISAB bedömer att stadens rapportering av energianvändning kan bygga vidare på de energidata som bolaget redan rapporterar centralt. Rapporteringsformatet behöver dock fastställas. Möjligheten att använda energiprestandaavtal behöver också beaktas i berörda renoveringsprojekts ekonomi och kravställning. De föreslagna upphandlingsreglerna får stor påverkan på bolagets fastighetsaffärer, entreprenader, tekniska installationer samt drift- och servicetjänster. Standardkrav, tekniska anvisningar och upphandlingsmallar behöver därför ses över. Bolaget efterfrågar även tydlighet om hur principen om energieffektivitet först förhåller sig till den kommunala styrningen av större investeringar.

Anette Scheibe Lorentzi
Vice vd

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anette Scheibe Lorentzi, Vice vd	2026-09-17